

Sygn. akt III UK 367/19

## POSTANOWIENIE

Dnia 3 czerwca 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Halina Kiriłło

w sprawie z odwołania E. B.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w B.

o przeliczenie kapitału początkowego i przeliczenie podstawy wymiaru renty,  
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w dniu 3  
czerwca 2020 r.,

na skutek skargi kasacyjnej odwołującego się od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)  
z dnia 25 października 2018 r., sygn. akt III AUa (...),

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. zasądza od odwołującego się na rzecz organu rentowego  
kwotę 240 (dwieście czterdzieści) złotych tytułem zwrotu kosztów  
zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym.**

## UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 25 października 2018 r. Sąd Apelacyjny w (...) oddalił apelację E. B. od wyroku Sądu Okręgowego w G. z dnia 28 marca 2018 r., którym oddalono jego odwołania od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w B. w przedmiocie przeliczenia kapitału początkowego i przeliczenia podstawy wymiaru renty.

Odwołujący się wniósł skargę kasacyjną od powyższego wyroku Sądu Apelacyjnego, zaskarżając go w całości i zarzucając mu rażące naruszenie prawa procesowego w zakresie, który miał istotny wpływ na wynik sprawy: 1/ art. 328 § 2 k.p.c. w związku z art. 391 § 1 k.p.c., przez sporządzenie uzasadnienia wyroku

nieodpowiadającego wymogom procedury w zakresie wszystkich jego obligatoryjnych elementów (to jest nie odniesienie się do wszystkich postawionych wyrokowi Sądu pierwszej instancji zarzutów w zakresie naruszenia art. 328 § 2 k.p.c.), a przez to niepoddającego się kontroli kasacyjnej, co mogło mieć istotny wpływ na wynik sprawy i w konsekwencji skutkowało oddaleniem odwołania i apelacji; 2/ art. 328 § 2 k.p.c. i art. 233 § 1 k.p.c. w związku z art. 391 § 1 k.p.c. oraz art. 382 k.p.c., przez sporządzenie uzasadnienia wyroku nieodpowiadającego wymogom procedury w zakresie wszystkich jego obligatoryjnych elementów, a przez to niepoddającego się kontroli kasacyjnej, przez nie odniesienie się do zarzutu braku wszechstronnego rozważenia materiału dowodowego, a w konsekwencji poczynienie błędnych ustaleń faktycznych, co mogło mieć istotny wpływ na wynik sprawy i w rezultacie skutkowało oddaleniem odwołania i apelacji; 3/ art. 328 § 2 k.p.c. i art. 233 § 1 k.p.c. w związku z art. 391 § 1 k.p.c. oraz art. 382 k.p.c., przez brak wszechstronnego rozważenia materiału dowodowego, a w konsekwencji nie odniesienie się do treści pisma z dnia 18 sierpnia 1977 r., co mogło mieć istotny wpływ na wynik sprawy i w konsekwencji skutkowało oddaleniem odwołania i apelacji; 4/ art. 365 § 1 k.p.c. oraz art. 366 k.p.c. w związku z art. 391 § 1 k.p.c. oraz art. 114 ust. 1 pkt 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, przez uznanie, że co do przedmiotu sporu objętego niniejszym postępowaniem orzekał już Sąd Okręgowy w B. i Sąd Apelacyjny w (...), w sytuacji, gdy przedmiotowy spór dotyczył zupełnie innego zagadnienia i nie zachodzi powaga rzeczy osądzonej, co mogło mieć istotny wpływ na wynik sprawy i w konsekwencji skutkowało oddaleniem odwołania i apelacji.

Skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania oraz orzeczenia o kosztach postępowania kasacyjnego, ewentualnie wniósł o uchylenie i zmianę zaskarżonego wyroku, przez uwzględnienie apelacji powoda i zmianę zaskarżonej decyzji oraz o zasądzenie od organu rentowego na rzecz ubezpieczonego kosztów postępowania przed Sądami obu instancji, w tym kosztów zastępstwa prawnego według norm przepisanych, a ponadto o zasądzenie od organu rentowego na rzecz ubezpieczonego kosztów postępowania kasacyjnego według norm przepisanych, w tym kosztów zastępstwa prawnego według norm przepisanych.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący wskazał na jej oczywistą zasadność. Zdaniem skarżącego, uzasadnienie zaskarżonego wyroku nie spełnia wymogów przewidzianych przez art. 328 § 2 k.p.c. i art. 233 § 1 k.p.c. w związku z art. 391 § 1 k.p.c. oraz art. 382 k.p.c., co uniemożliwia przeprowadzenie kontroli kasacyjnej wyroku. Sądy obu instancji uznając, że przedmiot niniejszego postępowania był już osądzony, naruszyły art. 365 § 1 k.p.c. oraz art. 366 k.p.c. w związku z art. 391 § 1 k.p.c. bowiem inny był zakres postępowania prowadzonego przed Sądem Okręgowym w B. oraz Sądem Apelacyjnym w (...)

Pismem sporządzonym w dniu 13 lutego 2019 r. skarżący wskazał wartość przedmiotu zaskarżenia stanowiącą różnicę kwoty kapitału początkowego. Postanowieniem Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 7 marca 2019 r. odrzucono skargę kasacyjną w zakresie przeliczenia podstawy wymiaru renty.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną organ rentowy wniósł o odmowę przyjęcia skargi do rozpoznania oraz o zasądzenie od skarżącego na rzecz organu rentowego kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie kwalifikowała się do przyjęcia celem jej merytorycznego rozpoznania.

Stosownie do art. 398<sup>9</sup> § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (pkt 1), istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (pkt 2), zachodzi nieważność postępowania (pkt 3) lub skarga jest oczywiście uzasadniona (pkt 4). Wypada dodać, że zgodnie z art. 398<sup>4</sup> § 2 k.p.c., określającym wymogi formalne skargi kasacyjnej, skarga kasacyjna powinna zawierać wniosek o przyjęcie do rozpoznania i jego uzasadnienie. Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powinien wskazywać, że zachodzi przynajmniej jedna z okoliczności wymienionych w powołanym wcześniej art. 398<sup>9</sup> § 1 k.p.c., a jego uzasadnienie winno zawierać argumenty świadczące o tym, że rzeczywiście, biorąc pod uwagę

sformułowane w ustawie kryteria, istnieje potrzeba rozpoznania skargi przez Sąd Najwyższy. Skarga kasacyjna nie jest bowiem (kolejnym) środkiem zaskarżenia przysługującym od każdego rozstrzygnięcia sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie, z uwagi na przeważający w jej charakterze element interesu publicznego. Służy ona kontroli prawidłowości stosowania prawa, nie będąc instrumentem weryfikacji trafności ustaleń faktycznych stanowiących podstawę zaskarżonego orzeczenia.

Skarga kasacyjna, jako szczególny środek zaskarżenia, służy realizacji interesu publicznego w sprawowaniu wymiaru sprawiedliwości. Funkcje postępowania kasacyjnego powodują, że wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania oraz jego uzasadnienie powinny koncentrować się na wykazaniu, iż w konkretnej sprawie zachodzą okoliczności przemawiające za interwencją Sądu Najwyższego.

Przy powołaniu się na przesłankę przedsądu, jaką jest oczywista zasadność skargi kasacyjnej, należy w motywach wniosku zawrzeć wywód prawny wyjaśniający, w czym wyraża się owa oczywistość i przedstawić argumenty na poparcie tego twierdzenia (postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06, LEX nr 198531; z dnia 10 sierpnia 2006 r., V CSK 204/06, LEX nr 421035; z dnia 9 stycznia 2008 r., III PK 70/07, LEX nr 448289; z dnia 11 stycznia 2008 r., I UK 283/07, LEX nr 448205; z dnia 3 kwietnia 2008 r., II PK 352/07, LEX nr 465859 i z dnia 5 września 2008 r., I CZ 64/08). O ile dla uwzględnienia skargi wystarczy, że jej podstawa jest usprawiedliwiona, to dla przyjęcia skargi do rozpoznania niezbędne jest wykazanie kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego, polegającej na jego oczywistości widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, bez potrzeby wchodzenia w szczegóły czy dokonywania pogłębionej analizy tekstu wchodzących w grę przepisów i doszukiwania się ich znaczenia (postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 16 września 2003 r., IV CZ 100/03, LEX nr 82274; z dnia 22 stycznia 2008 r., I UK 218/07, LEX nr 375616; z dnia 26 lutego 2008 r., II UK 317/07, LEX nr 453107; z dnia 9 maja 2008 r., II PK 11/08, LEX nr 490364; z dnia 21 maja 2008 r., I UK 11/08, LEX nr 491538 i z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 38/08, LEX nr 494134). W judykaturze podkreśla się, iż przesłanką

przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania nie jest oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 7 stycznia 2003 r., I PK 227/02, OSNP 2004 nr 13, poz. 230; z dnia 11 stycznia 2008 r., I UK 285/07, LEX nr 442743; z dnia 11 kwietnia 2008 r., I UK 46/08, LEX nr 469185 i z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 37/08, LEX nr 494133).

Skarżący nie zdołał wykazać występowania w sprawie wskazanej przesłanki przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Uzasadnienie wniosku o przyjęcie do rozpoznania skargi kasacyjnej na podstawie, o której mowa w art. 398<sup>9</sup> § 1 pkt 4 k.p.c., nie ujawniło oczywistej zasadności skargi w powyższym rozumieniu. We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący wskazał w pierwszej kolejności na oczywistą zasadność skargi kasacyjnej z uwagi na naruszenie przez Sąd drugiej instancji art. 328 § 2 k.p.c. i art. 233 § 1 k.p.c. w związku z art. 391 § 1 k.p.c. oraz art. 382 k.p.c., co ma uniemożliwiać kontrolę kasacyjną zaskarżonego wyroku.

Skoro Sąd drugiej instancji rozpoznaje w postępowaniu apelacyjnym sprawę a nie apelację (ta cecha odróżnia postępowanie apelacyjne od postępowania kasacyjnego), to jego obowiązkiem jest po pierwsze, rozpoznanie sprawy w granicach apelacji (art. 378 § 1 k.p.c.), po drugie, wydanie orzeczenia na podstawie materiału procesowego zgromadzonego w całym dotychczasowym postępowaniu (art. 382 k.p.c.) i po trzecie, danie temu wyrazu w treści uzasadnienia wyroku (art. 328 § 2 w związku z art. 391 § 1 k.p.c.). Dopiero łączne spełnienie tych warunków pozwala na stwierdzenie, że postępowanie apelacyjne w sprawie toczyło się prawidłowo.

Naruszenie przez sąd drugiej instancji art. 328 § 2 k.p.c. w związku z art. 391 § 1 k.p.c. może wyjątkowo stanowić usprawiedliwioną podstawę kasacyjną wtedy, gdy skutek uchybienia wymaganiom stawianym uzasadnieniu, zaskarżone orzeczenie nie poddaje się kontroli kasacyjnej (wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 7 października 2005 r., IV CK 122/05, niepublikowany i z dnia 28 listopada 2007 r.,

V CSK 288/07, niepublikowany). Sytuacja taka nie ma miejsca w niniejszej sprawie. Nie jest bezwzględny warunkiem prawidłowego rozpoznania sprawy przez sąd drugiej instancji odniesienie się do każdego z zarzutów podniesionych w apelacji. Z ustanowionego w art. 378 § 1 k.p.c. obowiązku rozpoznania sprawy w granicach apelacji nie wynika bowiem konieczność osobnego omówienia przez sąd w uzasadnieniu wyroku każdego argumentu apelacji (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 23 lutego 2017 r., I CSK 578/16, niepublikowane). Za wystarczające należy uznać odniesienie się do sformułowanych w apelacji zarzutów i wniosków w sposób wskazujący na to, że zostały one przez sąd drugiej instancji w całości rozważone przed wydaniem orzeczenia (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 15 września 2016 r., I CSK 659/15, niepublikowany).

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący postawił również tezę o jej oczywistej zasadności z uwagi na naruszenie art. 233 § 1 k.p.c. (a więc przepisu dotyczącego oceny dowodów). Sposób motywowania przez skarżącego oczywistej zasadności skargi kasacyjnej sprowadza się zatem do polemiki z poczynionymi przez Sądy obu instancji ustaleniami faktycznymi. Tymczasem w myśl art. 398<sup>3</sup> § 3 k.p.c. oraz art. 398<sup>13</sup> § 2 k.p.c., podstawą skargi kasacyjnej nie mogą być zarzuty dotyczące ustalania faktów lub oceny dowodów, a Sąd Najwyższy związany jest ustaleniami faktycznymi stanowiącymi podstawę zaskarżonego orzeczenia.

Odnosząc się bowiem do samego przedmiotu sporu, warto przypomnieć, że art. 114 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2020 r., poz. 53; dalej: ustawa o emeryturach i rentach z FUS) przewiduje przypadki, w których możliwe jest ponowne ustalanie prawa do świadczeń emerytalno-rentowych na wniosek osoby zainteresowanej lub z urzędu, jeżeli po uprawomocnieniu się decyzji lub orzeczenia organu odwoławczego zostaną przedłożone nowe dowody lub ujawnione nowe okoliczności istniejące przed wydaniem decyzji, które mają wpływ na prawo do świadczeń. Ta norma prawna dopuszcza więc - na wniosek osoby zainteresowanej lub z urzędu - ponowne rozpoznanie przez organ rentowy także sprawy, w której o prawie do świadczeń orzeczono prawomocnym wyrokiem sądowym (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 29 czerwca 1993 r., II URN 64/92, OSNAPiUS 1994 nr 2,

poz. 46 i postanowienie z dnia 5 listopada 2009 r., II UK 87/09, LEX nr 583815). W wyroku z dnia 13 maja 2004 r., III UK 16/04 (niepublikowanym) sformułowano tezę, że ujawnienie okoliczności, które istniały przed wydaniem decyzji przyznającej świadczenia emerytalne, uprawnia do wszczęcia postępowania o ponowne ustalenie prawa do świadczenia na podstawie art. 114 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, jeżeli okoliczności te mają wpływ na prawo do świadczeń lub ich wysokość. Nie muszą to być okoliczności, na które osoba ubiegająca się o świadczenie nie mogła powołać się w poprzednim postępowaniu. Mogą to być także okoliczności, które powinny być znane organowi rentowemu przy dołożeniu minimum staranności, jednak na skutek błędu lub przeoczenia nie zostały uwzględnione w poprzednim postępowaniu.

Natomiast w niniejszej sprawie nie zostały przedstawione nowe dowody, ani nie ujawniły się okoliczności, które pozwoliłyby na ponowne przeliczenie kapitału początkowego. W uzasadnieniu zaskarżonego wyroku wskazano, że przedłożone przez wnioskodawcę pisma z dnia 19 lipca 1977 r., z dnia 7 lipca 1977 r. i z dnia 18 sierpnia 1977 r. zawierają takie same dane dotyczące wysokości wynagrodzeń ubezpieczonego, będących podstawą do obliczenia zasiłku wyrównawczego. Tym samym skoro dokument z dnia 19 lipca 1977 r. został uwzględniony w postępowaniu prowadzonym przez Sąd Apelacyjny w (...) pod sygn. akt III AUa (...), a pozostałe dokumenty nie wnoszą nic nowego do sprawy, to brak podstaw do ponownego ustalenia wysokości kapitału początkowego (uzasadnienie zaskarżonego wyroku s. 5).

Skarżący w istocie kwestionuje dokonaną przez Sąd ocenę dowodów i wynikające z niej ustalenia faktyczne, co zgodnie z art. 398<sup>3</sup> § 3 k.p.c. uchyla się spod kontroli kasacyjnej.

Z przytoczonych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398<sup>9</sup> § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. O kosztach orzeczono stosownie do § 9 ust. 2 i § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U. z 2018 r., poz. 265).

